

vendighed at forøge Valgkredsene. Jeg har den aldeles modsatte Opfattelse, som jeg skal tillade mig at begrunde. Jeg tror, at det ærede Mindretal, for hvis Skarpsindighed jeg i øvrigt har stor Agtelse, befinder sig i en Misforstaaelse, naar det siger, at vi læse Grundlovens § 32, som om der stod, at for hver 16.000 Indbyggere skal der dannes en Valgkreds. Nej, saaledes læse vi netop ikke § 32. Vi læse den saaledes, at vi erkende, at den indeholder et vist Spillerum. Nej, saaledes kunde og burde man læse det første Grundlovsudkast; det indeholdt en § 33, der lød saaledes: „Valgene til Folketinget foregaa efter Distrikter paa omtrent 12.000 Indvaanere“; altsaa for hver 12.000 skulde der dannes et Valgdistrikt. Men det blev netop forandret paa den grundlovgivende Rigsforsamling af Hensyn til, at man ikke maatte læse saaledes, af Hensyn til, at man vilde sætte et vist Spillerum, og at der skulde være et vist Forholdstal, som skulde gøre sig gældende. — Naar saa det ærede Mindretal siger, at § 32 ikke bestemmer noget som helst om Valgkredsens Størrelse eller Indvaanertal, har det Ret; saaledes læse vi ogsaa denne Paragraf, men naar der dernæst føjes til: „men fastsætter kun Antallet af Folketingets Medlemmer efter et vist Forhold til det daværende Folketal“, tror jeg ogsaa, det ærede Mindretal befinder sig i en Misforstaaelse. Ganske vist vilde Tallet, som det ogsaa blev udtalt af Minister Madvig, blive omtrent 100 efter det daværende Folketal. Men samme Minister Madvig udtalte samtidig — den grundlovgivende Rigsforsamlings Forhandlinger Sp. 2953 — at Hvertallets Forslag til denne Paragraf „udelukker af Grundloven enhver Bestemmelse om Folketingets Antal“. Ja, jeg skal ikke komme videre ind paa Begrundelsen af denne Betragtning. Det forekommer mig, at det er selvindlysende, at Grundlovens § 32 intet som helst indeholder om Folketingets Antal, og det er end mere klart, naar vi se paa § 34, der bestemmer Landstingsmedlemmernes Antal til 66. Der nævnes altsaa et bestemt Antal, men § 32 bestemmer, at Folketingsmændenes Antal skal være flydende efter Forholdet 1:14.000, som det var i sin Tid, senere er det blevet 1:16.000 efter Folkemængdens Størrelse. — Jeg skal indskrænke mig til dette med Hensyn til det ærede Mindretals Bemærkning om, at Grundlovens Ordlyd ikke gør det til Nødvendighed at forøge Valgkredsene, og skal dernæst gaa over til Mindretallets Bemærkning om, at den Fortolkning, som Lovgivningen har givet denne Paragraf gennem dens Anvendelse, heller ikke

gør det til Nødvendighed at forøge Valgkredsene. I den Henseende tror jeg netop, at den Fortolkning, som Lovgivningen gennem Aarene har givet denne Paragraf, netop gaar ud paa det modsatte. Henvisningen til 1866 har ikke noget at sige i denne Forbindelse. Da man reviderede Grundloven 1866 af andre Grunde, altsaa foretog en hel Grundlovsforandring paa flere Punkter, kom man ind paa at forandre Forholdstallet 1:14.000 til 1:16.000, men det forekommer mig, at det, at man gjorde dette, netop beviser, at man havde en Følelse af, at det ikke gik an at lade 14.000 blive staaende, thi saa vilde Folketingsvalgkredsene forøges, men man ønskede ikke nogen Forhøjelse i dette Øjeblik. Derfor forøgede man Forholdstallet for at undgaa den Forøgelse, som Grundlovens Ordlyd paabød. Jeg maa indstyre den Bemærkning her, at, dersom man kom ind paa en ny Grundlovsforandring, kom ind paa at revidere Grundloven paa andre Punkter, saa er det muligt, at en saadan Opfattelse kunde gøre sig gældende endnu en Gang, ja det er ogsaa muligt, at jeg kunde være med til at dele den Opfattelse; det skal jeg ikke komme ind paa og ikke i mindste Maade udtale mig om. Men i Fald jeg saa skulde være med til at dele den Opfattelse saa vilde jeg have det udtrykt noget anderledes, end ved at forhøje Forholdstallet; saa vilde jeg have nævnet et bestemt Tal, som ikke maatte overskrides.

Med Hensyn til Fortolkningen eller Anvendelsen af Grundlovens § 32 vil jeg videre gøre gældende, at Tiden før 1866 beviser efter min Mening ikke noget; den beviser efter mit Skøn ikke andet, end at man da har været meget varsom med at røre ved Grundlovens Bestemmelser, og jeg finder det ganske i sin Orden, at man er meget varsom med at røre ved de gamle, bestaaende og tilvante Forhold — dem skal man røre ved saa lidt som muligt — og endskønt Folkemængden i 1860 var vokset saa stærkt, at Forholdstallet var blevet som 1 til 16.000, tænkte dog ingen paa at forøge Folketingskredsene Antal. — I god Overensstemmelse dermed falder ogsaa den Hødsgerning, at da man i 1871 behandlede et Forslag første Gang om en Forøgelse, var man inde paa det samme. Da jagde man som saa: Gennemsnittet er nu 17.500 Indvaanere for hver Folketingskreds, det vil sige omtrent 16.000 Indvaanere. Mindretallets Opfattelse af Forholdet i 1871, at man da talte om eller ansaa en Grundlovsforandring for nødvendig, er ikke rigtig. Nej, Opfattelsen var den Gang, at man ønskede ikke under de daværende Forhold at